

Поліська аналітика

**Екологічна політика
міста Чернігова:
вирішення проблеми
забруднення
р. Стрижень**

№ 3/2011

Ця публікація стала можливою завдяки проекту «Розвиток громадянського суспільства», який впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні та фінансується Міністерством закордонних справ Данії протягом 2009-2012рр.

Проект «Екологічна політика м. Чернігова: вирішення проблеми забруднення р. Стрижень» реалізовано Поліським фондом міжнародних та регіональних досліджень за підтримки Творчого центру ТЦК.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам та упорядникам цього видання і не обов'язково відображають погляди Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агенцій ООН.

“ПОЛІСЬКА АНАЛІТИКА”
щоквартальний
інформаційно-аналітичний
журнал

3/2011

ЗМІСТ

Журнал є офіційним
виданням Чернігівської
міської молодіжної
громадської організації
“Поліський фонд
міжнародних та
регіональних досліджень”

Керівник проекту:
Максим Корявець
koryavec@pfirs.org

Головний редактор:
Геннадій Максак
genmax@pfirs.org

Редакційна колегія:
Геннадій Максак
Юрій Вдовенко
Максим Корявець
Ірина Сидоренко

Поштова адреса:
14005, м. Чернігів,
Пр. Миру 68/916
Тел./факс:
0 462 661-127
Адреси в Інтернеті:
E-mail: info@pfirs.org
WEB: www.pfirs.org

Наклад: 300 примірників
Розповсюджується
безкоштовно.
Статті друкуються в
авторській редакції.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЕКТ “ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА М. ЧЕРНІГОВА: ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ Р. СТРИЖЕНЬ”	2
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ М. ЧЕРНІГОВА ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ Р. СТРИЖЕНЬ	3
ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ’Ю ЩОДО ОЦІНКИ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В М. ЧЕРНІГОВІ	27
ЕКСПЕРТНЕ ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ М. ЧЕРНІГОВА	37
ПРОГРАМА ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ М. ЧЕРНІГОВА НА 2011-2015 РОКИ (ВИТЯГ)	39

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОЕКТ “ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА М. ЧЕРНІГОВА: ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ Р. СТРИЖЕНЬ

Для м. Чернігова актуальною проблемою є охорона навколишнього середовища. В цій сфері ключовим питання є стан забруднення р. Стрижень, яка перетинає все місто. Дана проблема носить не тільки локальний характер, оскільки р. Стрижень впадає в р. Десну, яка є джерелом питної води м. Києва. Проект є надзвичайно актуальним, оскільки охорона навколишнього середовища є нагальною проблемою для м. Чернігова, яка безпосередньо стосується кожного мешканця. За даними соціологічних опитувань екологічний стан міста постійно знаходиться в першій п'ятірці ключових проблем. Останнє дослідження, проведене у серпні 2010 року Поліським фондом засвідчує, що питання екології є п'ятим у рейтингу місцевих проблем і турбує 18% чернігівців, а безпосередньо проблема очищення р. Стрижень – 12,4%.

Досліджувана проблема є хронічною, спроби її вирішення сягають часів Радянського Союзу, але до цього часу відсутнє комплексне бачення її розв'язання та оцінка ефективності здійснюваних заходів. Періодично проводяться заходи щодо очищення річки, проте вони не носять системного характеру та не спричиняють вирішального впливу на покращення її стану. Відсутність комплексного підходу до вирішення проблеми забруднення р. Стрижень, враховуючи, що її витoki знаходяться поза межами міста, є головним стримуючим фактором приведення річки до нормального стану.

Тому даний проект спрямовано на вирішення важливої для місцевої громади

проблеми – ефективну реалізацію екологічної політики в сфері управління водними ресурсами м. Чернігова, зокрема очищення р. Стрижень.

Проект „Екологічна політика м. Чернігова: вирішення проблеми забруднення р. Стрижень” реалізовано Поліським фондом міжнародних та регіональних досліджень в рамках проекту «Розвиток громадянського суспільства», що впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні та фінансується Міністерством закордонних справ Данії.

Метою проекту є покращення місцевої екологічної політики у м. Чернігові шляхом громадської оцінки діяльності органів місцевого самоврядування з очищення р. Стрижень та напрацювання на цій основі рекомендацій.

Проект передбачав оцінку відповідних положень місцевих програмних документів в сфері екології, дій місцевої влади щодо їх реалізації та розробку рекомендацій, які будуть покладені в основу цільової програми очищення р. Стрижень.

В рамках проекту проведено громадську експертизу місцевих програм щодо реалізації екологічної політики у м. Чернігова в контексті очищення р. Стрижень; напрацьовано рекомендації, які будуть покладені в основу цільової програми очищення р. Стрижень; поширено інформацію про проект та його результати.

Довготривалим наслідком проекту є покращення місцевої екологічної політики, а також підвищення поінформованості населення про стан та перспективи її реалізації.

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ м. ЧЕРНІГОВА ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ р. СТРИЖЕНЬ

Вступ

Для м. Чернігова актуальною проблемою є охорона навколишнього середовища. В цій сфері ключовим питанням є екологічний стан р. Стрижень.

За даними соціологічних опитувань екологічний стан міста постійно знаходиться в першій п'ятірці ключових проблем. Останнє дослідження, проведене у серпні 2010 року Поліським фондом засвідчує, що питання екології є п'ятим у рейтингу місцевих проблем і турбує 18% чернігівців, а безпосередньо проблема очищення р. Стрижень – 12,4%.

Річка Стрижень належить до басейну р. Десна і є її правобережною притокою. Річка протікає по території Чернігівської області, а в межах Чернігова проходить з півночі на південь центральною частиною міста. Дана проблема носить не тільки локальний характер, оскільки р. Стрижень впадає в р. Десну, яка є джерелом питної води м. Києва.

Техногенне навантаження на р. Стрижень постійно збільшується і на даний час її стан різко погіршився.

Причиною незадовільного стану р. Стрижень є забруднення берегів та річки сміттям та господарсько-побутовими відходами, розташування об'єктів господарської діяльності, житлової забудови та розорювання земельних ділянок в межах

водоохоронних та прибережних захисних зон. Річка замулена, на окремих ділянках заросла високою водною рослинністю та знаходиться в незадовільному стані на ділянках, де щільно прилягає індивідуальна забудова. Нагальною є проблема очистки стічних вод, зокрема підприємств комунальної сфери у зв'язку зі зношеністю та застарілістю очисних споруд.

Результати аналізу гідрохімічних показників свідчать, що р. Стрижень на сучасному етапі деградує, засмічується, замулюється і, як наслідок, зникає як природний елемент ландшафту.

Досліджувана проблема є хронічною, спроби її вирішення сягають часів Радянського Союзу. Періодично проводяться заходи щодо очищення річки, проте вони не спричиняють вирішального впливу на покращення її стану.

Тому у даному дослідженні поставлено за мету проаналізувати сучасну екологічну політику (2006-2010 рр.) місцевих органів влади щодо поліпшення стану р. Стрижень та напрацювати рекомендації щодо підвищення ефективності реалізації екологічної політики в сфері управління водними ресурсами м. Чернігова, зокрема р. Стрижень.

АНАЛІТИЧНО-ОПИСОВИЙ РОЗДІЛ

1. Документи, які регламентують розв'язання проблеми

1. Екологічний паспорт р. Стрижень. облводгоспу (договір № 204024 від 06.02.2004 р.) згідно з «Макетом

2. Чернігівська міська програма охорони, раціонального використання і збереження міського навколишнього середовища на період 2006-2010 роки.

3. Стратегія розвитку м. Чернігова на 2007-2015 роки.

4. Техніко-економічне обґрунтування проекту «Поліпшення екологічного стану річки Стрижень в місті Чернігові».

1. Екологічний паспорт р. Стрижень виконаний ВАТ «Укрводпроект» за дорученням Чернігівського

паспорту малої річки», розробленим на початок паспортизації малих річок України. Паспортизація проведена у відповідності з Порядком складання паспортів річок України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 року № 347.

2. Пріоритетні заходи реалізації Чернігівської міської програми охорони, раціонального використання і збереження міського навколишнього середовища на період 2006-2010 роки містять два заходи щодо р. Стрижень

Назва заходу	Очікувана екологічна ефективність	Орієнтовна вартість (тис. грн.) в цінах 2004 р.	Джерела фінансування	Термін реалізації	Відповідальні за реалізацію
2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів					
Розробка проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові та винесення його на обговорення територіальної громади	Попередження забруднення р. Стрижня	288,9	МФОНПС	2006 р.	Відділ екології міської ради, ВАТ „Інститут „Чернігівводпроект”
Реалізація проекту поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові	Поліпшення санітарно-екологічного стану р. Стрижня	49 000,0	Державний бюджет; місцеві бюджети та інші кошти	2006-2010 рр.	Управління капітального будівництва та управління житлово-комунального господарства міської ради

3. Аналітично-описова частина Стратегії розвитку м. Чернігова на 2007-2015 рр. у пункті «1.1.5. Стан та загрози довкіллю» розділу «1.1. Загальна характеристика територіальної громади» містить інформацію щодо р. Стрижень:

«За відсутності в місті сучасної мережі зливової каналізації з відповідними очисними спорудами атмосферні опади з 95,6 відсотка території міста без будь-якої очистки потрапляють у поверхневі водойми: річки – Стрижень, Білоус, Десну. Це становить щорічно близько 23 млн. м³. У результаті цього річка Стрижень

потребує впровадження негайних заходів по її оздоровленню. В січні 2006 року укладено договір з інститутом „Чернігівводопроєкт” на розробку ТЕО „Поліпшення екологічного стану річки Стрижень в м. Чернігові”. Розробка ТЕО завершена в грудні 2006 р. Загальна розрахункова вартість робіт з урахуванням ПДВ передбачена даним ТЕО складає 80299,3 тис. грн., у т.ч. монтажньо-будівельних робіт – 50032,4 тис. грн.»

Програма №4 Стратегії «Охорона навколишнього середовища» містить завдання щодо р. Стрижень:

Картка завдання IV.1.1.

Стратегічна ціль		
Поліпшення навколишнього природного середовища та запобігання його забрудненню		
Оперативна ціль		
Оздоровлення поверхневих водойм, повітряного басейну міста		
Завдання		
Поетапне впровадження проекту ТЕО поліпшення екологічного стану річки Стрижень		
Мета		
Розробка цілісного комплексу заходів, що усувають причини незадовільного стану водної системи р. Стрижень і значне поліпшення його екологічного стану		
Опис завдання	Проведення державної інвестекспертизи ТЕО. Поетапна розробка робочої документації та виконання проектних заходів у відповідності до документації	
Очікувані результати	Приведення якісного стану р. Стрижень до вимог чинного санітарного та природоохоронного законодавства	
Впровадження		
Виконавці	Організація	Відповідальна особа
	Виконавчий комітет Чернігівської міської ради	Заступник міського голови
Організації партнери	Проектні та будівельно-монтажні організації	Керівники
Терміни	2007 – 2015 рр.	
Фінансування (сума, джерела)	80,3 млн. грн., кошти Державного та місцевих бюджетів	

ПЛАН ЗАХОДІВ				
№	Опис	Вартість (млн. грн.)	Відповідальні	Термін Виконання
1.	Завершення державної інвестекспертизи та затвердження ТЕО		Відділ екології та економіки природокористування	2007 р.
2.	Поетапна розробка робочої проектно-кошторисної документації	8,0	Управління капітального будівництва	2007-2008 рр.
3.	Реконструкція та будівництво мережі зливової каналізації міста з очисними спорудами	72,9	Управління капітального будівництва, підрядні організації	2008-2015 рр.
4.	Реконструкція водоскидів та водосховищ	2,5	Управління капітального будівництва, підрядні організації	2008-2010 рр.
5.	Упорядкування русла р. Стрижень за межами затоплених водосховищами ділянок	3,7	Управління капітального будівництва, підрядні організації	2008-2010 рр.
6.	Встановлення прибережних захисних смуг вздовж річки та водосховищ	0,1	ВАТ „Чернігіввод-проект”, Чернігівська міська рада	2010-2011 рр.
7.	Поновлення роботи насосної станції та водоподаючого трубопроводу подачі води із р. Десна в р. Стрижень	1,1	Управління капітального будівництва, КП „Чернігівводоканал”	2011-2012 рр.

4. Проектом, розробленим ВАТ «Чернігівський проектно-вишукувальний інститут «Чернігівводпроект», передбачається провести реконструкцію русла річки Стрижень за межами водосховищ - на ділянці від вулиці Гетьмана Полуботка до вулиці Бойової, ліквідувавши при цьому водосховище з греблею в створі по вулиці Київській. На трьох інших водосховищах для вдосконалення режиму водообміну мають бути реконструйовані водоскиди.

Планується чітко встановити площі та межі водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, відновити роботу раніше побудованої насосної станції та трубопроводу для подачі води з Десни в Стрижень. Одним з головних напрямків в технічних заходах, передбачених даним проектом, є розвиток мережі зливової каналізації

та будівництво очисних споруд.

Загальна розрахункова вартість робіт складає 80 299,3 тисячі гривень.

31 січня 2011 року рішенням Чернігівської міської ради затверджена Програма поліпшення екологічного стану м. Чернігова на 2011-2015 роки, яка містить пункт «Розробка проектно-кошторисної документації та реалізація комплексу

заходів проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижень в м. Чернігові».

При подальшому аналізі зазначена Програма не враховується, оскільки не входить до досліджуваного періоду 2006-2010 рр. та на момент проведення оцінки тільки починає впроваджуватись і ще не має конкретних результатів.

2. Аналіз документів

Зазначені у попередньому розділі документи, які становлять основу місцевої екологічної політики щодо

поліпшення стану р. Стрижень, є взаємопов'язаними між собою, що може бути представлено схематично.

**ПОЛІСЬКИЙ ФОНД
МІЖНАРОДНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

14005 Україна, м. Чернігів, проспект Миру, 68, оф. 916., тел./факс: +38 0462 661127, e-mail: info@pfirs.org

№ 02/25 від 25.02.2011 р.

**Заступнику Чернігівського
міського голови
Сеньковичу М.О.**

Шановний Миколо Олександровичу!

Дякуємо Вам за висловлену підтримку проектній діяльності Поліського фонду міжнародних та регіональних досліджень «Екологічна політика м. Чернігова: вирішення проблеми забруднення р. Стрижень».

Протягом лютого-березня 2011 р. Поліським фондом проводиться експертиза місцевих програм щодо реалізації екологічної політики в м. Чернігові в контексті поліпшення стану р. Стрижень.

З метою забезпечення об'єктивної та неупередженої оцінки просимо Вас надати наявні звіти за 2006-2010 рр. щодо виконання наступних документів (в частині, що стосується р. Стрижень):

- Чернігівська міська програма охорони, раціонального використання і збереження міського навколишнього середовища на період 2006-2010 роки;
- Програма №4 «Охорона навколишнього середовища» Стратегії розвитку м. Чернігова на 2007-2015 роки;
- Техніко-економічне обґрунтування проекту «Поліпшення екологічного стану річки Стрижень в місті Чернігові».

З повагою,

Президент Фонду

Г.А. Максак

УКРАЇНА

ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА РАДА

УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

14000 м.Чернігів, вул.Комсомольська, 19 тел. 4-31-89, факс 4-32-56 E-mail: gkxmr@ukrpost.ua

31.03.2011 № 421

На № _____ від _____

Президенту Поліського фонду
міжнародних та регіональних досліджень
Максаку Г.А.

На лист № 02/25 від 25.02.2011р. надаємо інформацію щодо реалізації заходів з поліпшення екологічного стану р. Стрижень у м. Чернігові на виконання Чернігівської міської програми охорони, раціонального використання і збереження міського навколишнього середовища на період 2006-2010 роки.

На замовлення відділу екології та економіки природокористування міської ради за рахунок коштів міського фонду охорони навколишнього природного середовища розроблене ТЕО «Поліпшення екологічного стану р. Стрижень у м. Чернігові». У грудні 2006 року, 7 лютого 2007 року була проведена публічна презентація, позитивний висновок комплексної інвестекспертизи одержаний 14 вересня 2007 року, затверджене розпорядженням ОДА від 5 грудня 2007 року № 449. Вартість проектно-вишукувальних робіт 288,9 тис. грн.

У 2008р. на замовлення відділу екології та економіки природокористування Чернігівської міської ради розроблені робочі проекти: "Реконструкція шахтного водоскиду в гірлі р.Стрижень в м. Чернігові" та „Проведення меліоративних робіт по ложу водосховища № 1 на р. Стрижень в м. Чернігові" загальною вартістю проектно-вишукувальних робіт 63,1 тис. грн.

У 2009р. управлінням житлово-комунального господарства міської ради замовлено коригування проекту "Реконструкція шахтного водоскиду в гірлі р.Стрижень в м.Чернігові" загальною вартістю 28,24 тис. грн.

У 2010р. на замовлення управління житлово-комунального господарства міської ради проведено:

- Розробка робочого проекту «Очисні споруди зливової каналізації в районі вул. Героїв Чорнобіля», вартість проектно-вишукувальних робіт – 99,8 тис. грн.;
- Реалізація робочого проекту "Реконструкція шахтного водоскиду в гірлі р.Стрижень в м. Чернігові" – 1480,0 тис. грн.
- Коригування робочого проекту «Проведення меліоративних робіт по ложу водосховища № 1 на р. Стрижень в м. Чернігові" – 40,99 тис. грн.
- Проведення меліоративних робіт по ложу водосховища № 1 на р. Стрижень в м. Чернігів на ділянці від вул. Шевченка до кафе «Колиба» – 278,4 тис. грн.

Заступник начальника
управління

О.Г. Булах

Чікірісова 43256

Запланована хронологія діяльності щодо поліпшення стану р. Стрижень

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Розробка проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові та винесення його на обговорення територіальної громади										
Реалізація проекту поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові										
Завершення державної інвестекспертизи та затвердження ТЕО										
Поступна розробка робочої проектно-кошторисної документації										
Реконструкція та будівництво мережі зливової каналізації міста з очисними спорудами										
Реконструкція водоскидів та водосховищ										
Упорядкування русла р. Стрижень за межами затоплених водосховищами ділянок										
Встановлення прибережних захисних смуг вздовж річки та водосховищ										
Поновлення роботи насосної станції та водоподаючого трубопроводу подачі води із р. Десна в р. Стрижень										

Фактична хронологія діяльності щодо поліпшення стану р. Стрижень

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Розробка проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові та винесення його на обговорення територіальної громади										
Реалізація проекту поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові										
Завершення державної інвестекспертизи та затвердження ТЕО										
Поетапна розробка робочої проектно-кошторисної документації										
Реконструкція та будівництво мережі зливової каналізації міста з очисними спорудами										
Реконструкція водоскидів та водосховищ										
Упорядкування русла р. Стрижень за межами затоплених водосховищами ділянок										
Встановлення прибережних захисних смуг вздовж річки та водосховищ										
Поновлення роботи насосної станції та водоподаючого трубопроводу подачі води із р. Десна в р. Стрижень										

7 лютого 2007 року у міській раді відбулась презентація техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану річки Стрижень. У заході взяли участь фахівці, працівники управлінь екології, надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Чернігівської міської ради, представники міських партійних організацій: Партія зелених України, Партія екологічного порятунку «ЕКО+25%», Партія національно-економічного розвитку України, представники громадських організацій, ЗМІ.

22 лютого 2007 року ТЕО було передано для проведення комплексної державної інвестекспертизи.

Після усунення зауважень до ТЕО з боку Державного управління охорони навколишнього середовища в Чернігівській області позитивний висновок державної експертизи був одержаний 14 вересня 2007 року.

11 жовтня 2007 року ТЕО було надано в облдержадміністрацію, де отримало затвердження 5 грудня 2007 року.

У грудні 2007 року на замовлення відділу екології та економіки природокористування міської ради ВАТ «Чернігівводпроект» була завершена розробка робочого проекту «Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень в м. Чернігів».

Питання робочих проектів знайшло відображення у рішеннях виконавчого комітету Чернігівської міської ради:

1. № 176 від 20 липня 2009

року «Про виконання Програми економічного і соціального розвитку міста Чернігова за I півріччя 2009 року»:

11. Управлінню житлово-комунального господарства міської ради (Антошину В.Л.):

11.3. Розпочати реалізацію робочих проектів: „Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень у м. Чернігові” та „Проведення меліоративних робіт щодо ложа водосховища № 1 на р. Стрижень у м. Чернігові”;

2. № 331 від 3 грудня 2009 року - рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради затверджено робочий проект реконструкції шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень у м. Чернігові.

3. № 21 від 16 лютого 2010 року «Про виконання Програми економічного і соціального розвитку міста Чернігова на 2009 рік»:

11. Управлінню житлово-комунального господарства міської ради (Антошин В.Л.):

11.8. Розпочати реалізацію проекту „Реконструкція шахтного водоскиду у гирлі р. Стрижень у м. Чернігові”;

4. № 156 від 20 липня 2010 року «Про виконання Програми соціально-економічного розвитку міста Чернігова за I півріччя 2010 року»:

10. Управлінню житлово-комунального господарства міської ради (Антошину В.Л.):

10.5. Забезпечити реалізацію проекту „Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень”.

Заплановане фінансове забезпечення діяльності щодо поліпшення стану р. Стрижень

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Розробка проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові та винесення його на обговорення територіальної громади	288,9									
Реалізація проекту поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові	49000									
Завершення державної інвестекспертизи та затвердження ТЕО		0								
Поетапна розробка робочої проектно-кошторисної документації			8000							
Реконструкція та будівництво мережі зливової каналізації міста з очисними спорудами					72900					
Реконструкція водоскидів та водосховищ					2500					
Упорядкування русла р. Стрижень за межами затоплених водосховищами ділянок					3700					
Встановлення прибережних захисних смуг вздовж річки та водосховищ						100				
Поновлення роботи насосної станції та водоподаючого трубопроводу подачі води із р. Десна в р. Стрижень						1100				

Фактичне фінансове забезпечення діяльності щодо поліпшення стану р. Стрижень, тис. грн.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Розробка проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові та винесення його на обговорення територіальної громади	?									
Реалізація проекту поліпшення екологічного стану р. Стрижня в м. Чернігові	?	?	?	?	1758,4					
Завершення державної інвестекспертизи та затвердження ТЕО		?								
Поетапна розробка робочої проектно-кошторисної документації		?	?	?	328,4					
Реконструкція та будівництво мережі зливової каналізації міста з очисними спорудами		?	?	?	?					
Реконструкція водоскидів та водосховищ				?	1758,4					
Упорядкування русла р. Стрижень за межами затоплених водосховищами ділянок				?	?					
Встановлення прибережних захисних смуг вздовж річки та водосховищ										
Поновлення роботи насосної станції та водоподаючого трубопроводу подачі води із р. Десна в р. Стрижень										

У 2010 р. в рамках техніко-економічного обґрунтування «Поліпшення екологічного стану р. Стрижень в м. Чернігові» виконано роботи щодо реконструкції шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень на суму 1480 тис. грн., проведення меліоративних робіт по ложу водосховища № 1 на р. Стрижень на суму 278,4 тис. грн.

Також, підготовлено проект «Очисні споруди зливової каналізації в районі вул. Героїв Чорнобиля» вартістю 99,8 тис. грн. та державної експертизи – 1,8 тис. грн., та коригування проекту «Проведення меліоративних робіт по ложу водосховища №1 на р. Стрижень»

у сумі 41,0 тис. грн.

У 2010 р. обласне Держуправління охорони навколишнього природного середовища, на виконання рішення робочої наради від 24.02.2009 року, сприяло реалізації розробки проекту землеустрою щодо визначення меж та розмірів прибережно-захисної смуги вздовж р. Стрижень в межах її водоохоронної зони на території м. Чернігова та винесення в натуру виділенням коштів з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища в сумі 185,8 тис. грн., розглядом, аналізом та подальшим затвердженням проекту.

3. Оперативне планування діяльності з виконання програмних заходів

Згідно з планами основних заходів, які проводяться виконавчими органами Чернігівської міської ради за 2006-2010

рр. було проведено понад 20 заходів, пов'язаних із вирішенням проблеми р. Стрижень.

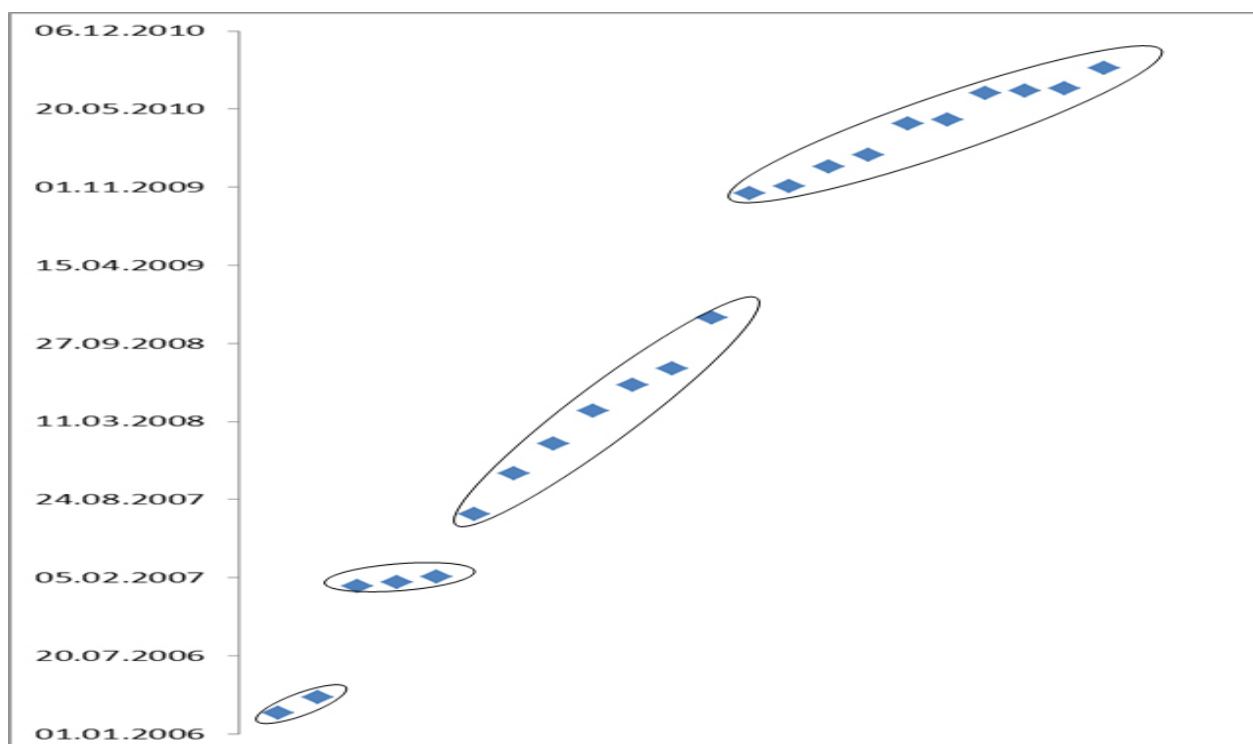
№ п/п	Дата	Захід	Головуючий
1.	23.02.06 – 16.00	Нарада щодо вирішення екологічних проблем ріки Стрижень	Соколов О.В., Сташук В.
2.	05.04.06 – 10.00	Нарада з питань розгляду проектних пропозицій з відновлення р. Стрижень	Сердюк О.В.
3.	15.01.07 – 15.00	Нарада з питань розробки техніко-економічного обґрунтування екологічного оздоровлення р. Стрижень	Літвінов М.І.
4.	25.01.07 – 16.00	Нарада щодо розгляду техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижень	Соколов О.В., Літвінов М.І.
5.	07.02.07 – 15.00	Презентація техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р.Стрижень	Літвінов М.І.

6.	17.07.07 – 15.00	Нарада з організації виконання заходів щодо поліпшення екологічного стану р. Стрижень у м. Чернігові	Літвінов М.І.
7.	30.10.07 – 15.00	Нарада щодо поетапного впровадження техніко-економічного обґрунтування оздоровлення річки Стрижень	Літвінов М.І.
8.	14.01.08 – 15.00	Нарада з питань виконання проектних робіт першої черги оздоровлення р. Стрижень	Літвінов М.І.
9.	08.04.08 – 15.00	Нарада з питань виконання першочергових робіт по оздоровленню річки Стрижень	Літвінов М.І.
10.	13.06.08 – 11.00	Нарада з питання поліпшення екологічного стану р. Стрижень	Літвінов М.І.
11.	25.07.08 – 11.00	Нарада з питань виконання реконструкції шахтного водоскиду та проведення меліоративних робіт на водосховищі №1 річки Стрижень	Літвінов М.І.
12.	01.12.08 – 11.00	Нарада з питань завершення виконання проектних робіт з оздоровлення р. Стрижень	Літвінов М.І.
13.	16.10.09 – 10.00	Нарада з питань підготовки виконання робіт по реконструкції водоскидної споруди на р. Стрижень	Літвінов М.І.
14.	03.11.09 – 15.00	Нарада з питань виконання підготовчих робіт із оздоровлення р. Стрижень	Літвінов М.І.
15.	24.12.09 – 15.00	Виїзна нарада з питань виконання робіт щодо оздоровлення р. Стрижень.	Літвінов М.І.
16.	22.01.10 – 14.30	Виїзна нарада з виконання робіт з реконструкції водоскидної споруди на р. Стрижень	Літвінов М.І.
17.	12.04.10 – 12.00	Робоча зустріч з представниками громадських організацій міста щодо проведення дня довкілля та організації співпраці щодо упорядкування території річки Стрижень	Тунік-Фриз О.В., Голуб В.Л.

18.	22.04.10 – 15.00	Нарада з питань проектування локальних очисних споруд поверхневих вод на р. Стрижень	Літвінов М.І.
19.	29.06.10 – 15.00	Прес-конференція щодо початку виконання робіт першої черги оздоровлення р. Стрижень “Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі річки”	Літвінов М.І.
20.	06.07.10 – 09.00	Нарада з питань очистки русла р. Стрижень та виконання будівельних робіт на шахтному водоскиді	Літвінов М.І.
21.	12.07.10 – 16.00	Виїзна нарада з питань виконання робіт з реконструкції шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень	Літвінов М.І.
22.	02.09.10 – 11.30	Нарада з питань виконання першочергових робіт з оздоровлення р. Стрижень	Літвінов М.І.

Переважає більшість нарад (16) проходила під головуванням заступника міського голови М.І. Літвінова, який опікувався питаннями житлово-комунального господарства. По одному заходу було проведено заступниками

міського голови О.В. Сердюком (будівельна сфера) та О.В. Тунік-Фриз (гуманітарна сфера). Міським головою О.В. Соколовим було проведено дві наради.

Діаграма показує піки активності, які припадають на початок 2006 року, початок 2007 року, другу половину

2007- 2008 роки та кінець 2009 – 2010 рік (до 4-го кварталу).

4. Публічні заходи та співпраця з громадськістю

23 лютого 2006 року

Нарада щодо вирішення екологічних проблем ріки Стрижень (виділення коштів із Державного бюджету на оздоровлення річки) за участю Чернігівського міського голови Олександра Соколова та голови Державного комітету водних ресурсів Василя Сташука.

20 травня 2006 року

Акція з очищення річки Стрижень в рамках програми “Чернігів – чисте місто” за участю Чернігівського міського голови Миколи Рудьковського, працівників міської ради, комунальних служб міста та представників Спілки молодих соціалістів.

10 червня 2006 року

Продовження робіт з очищення Стрижня працівниками Чернігівської міської ради.

7 лютого 2007 року

Презентація проекту «Поліпшення екологічного стану р. Стрижень в м. Чернігові» за участю фахівців, працівників управлінь екології, надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Чернігівської міської ради, представників міських партійних організацій: Партія зелених України, Партія екологічного порятунку «ЕКО+25%», Партія національно-економічного розвитку України, представників громадських

організацій, ЗМІ.

31 березня 2007 року

День довкілля у Чернігові. Працівники Чернігівської міської ради, районних у місті рад, обласної державної адміністрації, житлово-експлуатаційних підприємств, громадських організацій та інших підприємств і установ міста впорядковували береги р. Стрижень.

6 грудня 2007 року

Засідання «круглого столу» на тему: «Екологія міста. Виховання екологічної культури», присвяченого Дню місцевого самоврядування за участю депутатів міської ради, начальників управлінь культури, інвестицій і туризму, відділу екології та економіки природокористування міської ради, представників навчальних закладів та бібліотек міста. Обговорені основні напрямки покращення екологічної ситуації у місті, негайного очищення басейну річки Стрижень.

15 листопада 2008 року

День довкілля у Чернігові. Працівники бюджетних установ, структурних підрозділів міської та районних у місті Чернігові рад, обласної державної адміністрації та виконавчого апарату обласної ради наводили порядок на набережній Стрижня.

16 квітня 2009 року

Підсумки половини місячника благоустрою і озеленення - розчищено більш як чотири кілометри берегів Десни і Стрижня.

12 лютого 2010 року

Презентація I черги проекту з очищення Стрижня - реконструкції шахтного водоскиду в гирлі річки за участю міського голови Олександр Соколова, заступника міського голови Олександра Сердюка, начальника управління земельних ресурсів Юрія Титаренко, начальника управління архітектури і містобудування Людмили Павлінської, начальника управління житлово-комунального господарства Вадима Антошина.

17 квітня 2010 року

Загальноміський суботник. 320 представників від 16 громадських організацій прибирали береги Стрижня від Чорторийського яру до вулиці Київської.

29 червня 2010 р.

Прес-конференція щодо початку виконання робіт першої черги оздоровлення річки Стрижень

«Реконструкція шахтного водоканалу в гирлі річки».

7 липня 2010 року

Позачергове засідання Громадської ради при Державному управлінні охорони навколишнього природного середовища в Чернігівській області, присвячене ситуації поточної очистки р. Стрижень - проведення робіт першої черги оздоровлення річки «Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень». Підсумком позачергового засідання стало відкрите звернення Громадської ради до представників міської влади щодо розпочатих робіт та порушення їх послідовності.

24 липня 2010 року

Міський суботник з прибирання берегів та дна річки Стрижень.

20 жовтня 2010 року

Презентація підсумків реалізації проекту першого етапу очищення річки Стрижень за участю Чернігівського міського голови Олександра Соколова та начальника управління житлово-комунального господарства міської ради Вадима Антошина.

5. Контент-аналіз місцевих засобів масової інформації

Протягом грудня 2010 – березня 2011 року експертами було здійснено вивчення проблеми висвітлення екологічної тематики в регіональних друкованих засобах масової інформації.

На основі попереднього відбору методом контент-аналізу були опрацьовані два друковані засоби

масової інформації: «Чернігівські відомості» та «Семь дней». Вибір цих видань для проведення дослідження був пов'язаний з тим, що газета «Чернігівські відомості» є комунальним засобом масової інформації, яка висвітлює діяльність Чернігівської міської ради, а газета «Семь дней» є лідером експертних

опитувань «Чернігівщина експертна» за період 2006-2010 років, як найбільш авторитетний місцевий засіб масової інформації, займаючи перше-друге місце в щорічних рейтингах.

Загальні висновки за результатами контент-аналізу:

1) Всього за звітний період в досліджуваних друкованих виданнях було опубліковано 191 публікацію, з них позитивну спрямованість мали 52 публікації (27,3%), з них 33 – «Чернігівські відомості» (63,4%), 19 – «Семь дней» (36,6%). Негативну спрямованість мали 73 публікації (38,2%), нейтральну 66 публікацій (34,5%).

2) Лідером за кількістю публікацій виявилась газета «Семь дней», яка за звітний період розмістила на своїх шпальтах 125 матеріалів екологічного спрямування. «Чернігівські відомості» розмістили, відповідно, 66 матеріалів – тобто, майже вдвічі менше.

3) За період з 2006 по 2010 рік, найбільш насиченим на інформаційні

повідомлення з екологічної проблематики виявився 2010 рік, коли було надруковано 26 публікацій в газеті «Семь дней», та 23 публікації в газеті «Чернігівські відомості» за вказаною проблематикою.

4) Найменш інтенсивним з точки зору інформаційної присутності проблематики на сторінках газет виявився 2006 рік – надруковано 9 публікацій в газеті «Чернігівські відомості» та 24 публікації в газеті «Семь дней».

Значну увагу в публікаціях екологічного спрямування присвячено питанням вирішення проблеми р. Стрижень:

- 13 публікацій – 19,7% («Чернігівські відомості»)

- 11 публікацій – 8,8 % («Семь дней»).

Висвітлення даної проблематики обома виданнями найбільш активно здійснювалось у 2010 році (переважно у другому півріччі), а у 2009 році не було надруковано жодного матеріалу.

«Чернігівські Відомості»

№ п/п	Рік	Дата	Назва публікації	Зміст публікації	Обсяг публікації	Спрямованість публікації (позитивно +, негативно -, нейтрально +-)
1.	2006	1 березня 2006 року	Проблеми стрижня будуть вирішуватись завдяки коштам державного і місцевого бюджетів	Фінансове планування очищення р. Стрижень	4750	+
2.		12 квітня 2006 року	Не треба чекати манти небесної від держави	Проблеми екологічного стану р. Стрижень	2400	-
3.	2007	14 лютого 2007 року	Стрижень отримає друге життя	Презентація техніко-економічного обґрунтування проекту поліпшення екологічного стану р. Стрижень	6150	+
4.		21 лютого 2007 року	Стрижень Минуле, сучасне і майбутнє	Історія існування р. Стрижень	3400	+
5.		4 квітня 2007 року	Садок партійний біля Стрижня	Соціалісти, Партія регіонів та комуністи озеленоють беріг Стрижня	650	+
6.	2008	20 липня 2008 року	Відродження р. Стрижня почнеться восени	Очищення р. Стрижень	2100	+-
7.	2010	17 лютого 2010 року	Відновлення Стрижня: початок справи	Облаштування робочого майданчика для розчищення гирла Стрижня	2400	+
8.		7 липня 2010 року	Стрижень починають реанімувати	Поліпшення екологічного стану Стрижня у межах Чернігова.	3200	+
9.		21 липня 2010 року	Наведемо порядок на Стрижні!	Міський суботник з прибирання берегів та дна річки Стрижень.	600	+
10.		28 липня 2010 року	Стрижень став чистішим та охайнішим	Загальноміський суботник із прибирання Стрижня.	1300	+
11.		08 вересня 2010 року	Стрижень чистять! Решта – чутки	Очищення р. Стрижень	2900	-
12.		13 жовтня 2010 року	Екологічний кодекс Чернігова та «Стрижень+» від зелених	Партія Зелених України презентувала інформаційні продукти, поліпшення екологічного стану Чернігова	1100	+
13.		27 жовтня 2010 року	Стрижень наповнився водою!	Очищення р. Стрижень	2000	+-

«Семь дней»

№ п/п	Рік	Дата	Назва публікації	Зміст публікації	Обсяг публікації	Спрямованість публікації (позитивно +, негативно -, нейтрально +/-)
1.	2006	1 березня 2006 року	Грязному Стрижню приходить кінець	Очищення р. Стрижень	1700	+
2.		24 травня 2006 року	Стрижень почистили. Надолго ли?	Суботник на чолі з мером Рудковським.	650	-
3.	2007	14 лютого 2007 року	Вместо Стрижня – три водохранилища ?	Презентація проекту «Поліпшення екологічного стану р. Стрижень»	3100	-
4.		26 вересня 2007 року	Зелений потоп в Чернигове	Забруднення р. Стрижень стічними водами	4300	-
5.	2008	30 липня 2008 року	Вода Стрижня стане чистою	Планування дій щодо очищення р. Стрижень.	4250	+/-
6.	2010	6 січня 2010 року	За Стрижень опять возьмутся	Тендер по реалізації першої черги реконструкції водоскидних споруд	2450	+/-
7.		17 лютого 2010 року	Полтора миллиона гривен зароят в Стрижень	Ремонт водоскидних споруд	8900	-
8.		29 липня 2010 року	Стрижень подчистили	Загальноміський суботник	1800	+/-
9.		8 липня 2010 року	Стрижень очистят? Нет это фантастика	Надмірна засміченість р. Стрижень	5800	-
10.		9 вересня 2010 року	Стрижень «запустят» ко дню города	Перспективи очистки р. Стрижень	6700	-
11.		21 жовтня 2010 року	Стрижень закрыли	Призупинення робіт на р. Стрижень	5100	+/-

ВИСНОВКИ

Аналіз екологічної політики Чернігівської міської ради щодо поліпшення стану р. Стрижень засвідчує наявність правової, організаційної, фінансової та інформаційної складових загального механізму вирішення проблеми.

Основними суб'єктами, залученим до вирішення проблеми є:

- Чернігівська міська рада;
- виконавчий комітет Чернігівської міської ради;
- управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради;
- управління капітального будівництва Чернігівської міської ради;
- ВАТ «Чернігівводпроект»;
- ДП «Чернігівська пересувна механізована колона № 59»;
- Державне управління охорони навколишнього природного середовища в Чернігівській області;
- Громадська рада при Держуправлінні охорони природи в Чернігівській області;
- місцеві засоби масової інформації;
- учасники заходів з очищення р. Стрижень.

1. Правовий механізм вирішення проблеми базується на рішеннях Чернігівської міської ради.

Основними програмними документами, що регламентують діяльність є Чернігівська міська програма охорони, раціонального використання і збереження міського навколишнього середовища на період

2006-2010 роки та Стратегія розвитку м. Чернігова на 2007-2015 роки, затверджені міською радою.

Документи відзначаються узгодженістю щодо програмних заходів, проте неузгоджені за термінами та фінансовими ресурсами. Зазначені документи не містять посилань на «Екологічний паспорт р. Стрижень» (виконаний у відповідності із нормативними вимогами Кабінету Міністрів України) та не дають змоги визначити повноту врахувань його положень.

Основним робочим документом є «Техніко-економічне обґрунтування проекту «Поліпшення екологічного стану річки Стрижень в місті Чернігові», виконане у відповідності до завдань програмних документів. Основою для виконання безпосередніх заходів є робочі проекти «Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень у м. Чернігові» та «Проведення меліоративних робіт щодо локалізації водосховища № 1 на р. Стрижень у м. Чернігові».

Зазначені проекти пройшли процедури експертизи та погодження, до яких були залучені Державне управління охорони навколишнього середовища в Чернігівській області та Чернігівська облдержадміністрація.

Також чотири рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради стосуються затвердження проекту «Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень у м. Чернігові» та доручень управлінню житлово-комунального господарства міської ради щодо реалізації проектів

«Реконструкція шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень у м. Чернігові» та «Проведення меліоративних робіт щодо ложа водосховища № 1 на р. Стрижень у м. Чернігові».

2. Організаційний механізм характеризується відсутністю таких складових як моніторинг, оцінка, контроль та звітування.

Програмні документи не містять конкретних показників вимірювання ефективності здійснюваних заходів. За час їх реалізації відповідальними виконавцями не здійснювалось звітування щодо здійснення запланованих заходів та їх фінансового забезпечення.

Організаційний механізм вирішення проблеми в основному представлений оперативним рівнем планування діяльності щодо реалізації програмних заходів та застосуванням такого інструменту як наради на рівні заступника міського голови. До організаційного механізму також можна віднести використання органами влади такої форми як безкоштовне залучення населення міста до поліпшення стану р. Стрижень у рамках «суботників», проведення «Днів довкілля», спеціальних акцій з очищення річки тощо.

Організаційно-фінансовим елементом забезпечення реалізації безпосередніх робіт на об'єкті також стало попереднє проведення тендерних процедур по визначенню їх конкретних виконавців.

3. Фінансовий механізм вирішення проблеми передбачає використання з цією метою переважно бюджетних коштів: місцеві фонди

охорони навколишнього природного середовища, державний бюджет, місцеві бюджети. Також без уточнення та деталізації заплановано використання «інших коштів».

Дані вищезазначених Програми та Стратегії містять різні заплановані обсяги фінансування: 49,3 млн. грн. (2004 рік) та 80,3 млн. грн. (2007 рік.), що може бути пов'язано з різними термінами реалізації документів. З даними Стратегії узгодженими є дані Техніко-економічного обґрунтування.

За даними документами не проводилось детального звітування щодо витрачених коштів протягом 2006-2010 років. В окремих виступах посадових осіб міської ради оприлюднені цифри витрат за 2010 рік у сумі 1901 тис. грн.:

- проведено роботи щодо реконструкції шахтного водоскиду в гирлі р. Стрижень на суму 1480 тис. грн.;

- проведено меліоративні роботи по ложу водосховища № 1 на р. Стрижень на суму 278,4 тис. грн.;

- підготовлено проект «Очисні споруди зливової каналізації в районі вул. Героїв Чорнобиля вартістю 99,8 тис. грн. та державної експертизи – 1,8 тис. грн.;

- виконано коригування проекту «Проведення меліоративних робіт по ложу водосховища №1 на р. Стрижень у сумі 41,0 тис. грн.

Наявними документами не передбачено залучення до розв'язання проблеми ресурсів приватних інвесторів, міжнародної технічної допомоги, грантових коштів. Не знайшли також свого підтвердження амбітні заяви

посадових осіб щодо залучення значних обсягів фінансування, періодично проголошувані в межах досліджуваного періоду. Додатковим залученим ресурсом до поліпшення стану р. Стрижень можна лише вважати епізодичне залучення на волонтерських засадах населення міста (працівників органів влади, бюджетних установ, підприємств, представників партій, громадських організацій тощо) до очищення річки та прибирання її навколишньої території.

4. Інформаційний механізм є тісно пов'язаним з попередніми складовими.

За динамікою та забарвленням інформаційного контенту, який був присвячений досліджуваній проблематиці у двох місцевих виданнях («Чернігівські відомості» та «Семь дней») можна зробити висновок про високу активність засобів масової інформації в питанні інформування населення області про сучасний стан екології та значну актуальність даної інформації.

Щодо безпосереднього висвітлення проблематики р. Стрижень, інформаційна активність досліджуваних видань переважно пов'язана з діями, які вчинялись місцевими органами влади. При цьому кількісний розподіл публікацій представлений майже паритетно у періоди 2006-2008 роки (6 та 5 публікацій відповідно) та 2010 рік (7 та 6 публікацій відповідно), а у 2009 році видання взагалі оминули увагою цю тему.

Інформаційний механізм вирішення проблеми відзначається недосконалістю. Практично всі публікації носять новинний характер за відсутності аналітичних матеріалів. Інформаційні приводи, створювані Чернігівською міською радою мають два умовні поділи – пов'язані з презентаціями вищезгадуваних проектів та проведенням масових акцій з очищення річки. У даному контексті також слід відзначити підміну презентацією запланованого винесення на обговорення територіальної громади проекту техніко-економічного обґрунтування поліпшення екологічного стану р. Стрижня.

Одним із наслідків існуючої інформаційної політики стала критична реакція Громадської ради при Державному управлінні охорони навколишнього природного середовища в Чернігівській області на початок реалізації зазначеного проекту та призупинення виконання робіт на 1,5 місяці через припис міської санепідемстанції.

Загалом за період 2006-2010 роки аналіз політики міської влади в екологічній сфері щодо поліпшення стану р. Стрижень засвідчує нерівномірність здійснюваних заходів (пік активності припадає на 2010 рік), порушення визначених термінів виконання робіт, незабезпечення запланованих обсягів фінансування та недостатнє інформування громади про здійснювану діяльність.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Забезпечення сталості місцевої екологічної політики щодо поліпшення стану р. Стрижень:

- дотримуватись встановлених термінів та черговості реалізації запланованих заходів з поліпшення стану річки згідно діючих програмних та робочих документів;

- зміцнити адміністративні структури і процедури вирішення проблеми через перегляд, перерозподіл та оптимізацію повноважень відповідальних виконавців;

- запровадити систему моніторингу, оцінки та контролю реалізації програмних положень та окремих заходів засадничих документів політики;

- конкретизувати прогнозовані результати виконання Програми поліпшення екологічного стану м. Чернігова на 2011-2015 роки щодо поліпшення стану р. Стрижень.

2. Залучення додаткових небюджетних фінансових ресурсів до розв'язання проблеми:

- підготувати заявки до міжнародних, європейських та національних фондів (наприклад, Програма розвитку Організації об'єднаних націй (ПРООН), Фонд розвитку місцевого самоврядування);

- сформувати узагальнену інвестиційну пропозицію та/або окремі проектні пропозиції для приватних інвесторів;

- впровадити моделі «напівприватизації» (наприклад,

довгострокова оренда, публічно-приватне партнерство).

3. Покращення доступу до інформації та участі громадськості:

- оприлюднити у відкритому доступі документи стосовно поліпшення екологічного стану р. Стрижень, якими у своїй діяльності керується Чернігівська міська рада;

- провести публічне звітування відповідальними виконавцями щодо здійснених заходів та їх фінансування у відповідності з прийнятими документами, згідно встановлених термінів їх виконання;

- зміцнити співробітництво з громадськими організаціями в процесі вирішення проблеми, прийняття проблемоорієнтованих регулятивних актів, проведення стратегічного планування та оцінки.

4. Інтеграція екологічного питання в інші сфери політики:

- розвивати механізми реальної співпраці органів влади різного рівня та підвищення міжвідомчої поінформованості щодо вирішення проблеми;

- імплементувати механізми екологічної просвіти цільових аудиторій та відповідальності за вчинення дій, що призводять до погіршення стану об'єкта;

- зміцнити адміністративні структури і процедури для проведення оцінки впливу проблеми на розвиток громади.

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю ЩОДО ОЦІНКИ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В М. ЧЕРНІГОВІ

Загальні відомості про дослідження

Тема дослідження: Оцінка ефективності діяльності Чернігівської міської влади в екологічній сфері

Дослідник: Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень

Місце проведення: м. Чернігів

Час проведення: квітень-травень 2011 року

Метод дослідження: експертне опитування методом глибинного інтерв'ю (топ-гайд інтерв'ю подано у Додатку А)

Загальна опитана кількість експертів: 6 чоловік
(список експертів подано у Додатку Б)

Загальна оцінка екологічного стану м. Чернігова

Екологічний стан м. Чернігова всі експерти оцінили як задовільний, зазначивши в якості найбільш тривожних проблем:

- старіння «зеленої зони» міста;
- розлив нафти на вулиці Кропивницького;
- ставки накопичувачі рідких відходів на сміттєзвалищі у мікрорайоні Масани;
- стан річок, озер, ставків, криниць і джерел у межах міста Чернігова.

Проблему оздоровлення р. Стрижень експерти схильні оцінювати з різним ступенем гостроти – від найбільш нагальної до перспективної.

Водночас при визначенні проблем, які потребують першочергового вирішення, всі експерти зазначили нагальну необхідність проведення робіт з очищення р. Стрижень.

Середрейтингу таких проблем тема р. Стрижень опинилася в середньому на 3-му місці.

Вирішення поточних екологічних проблем м. Чернігова, на думку експертів, залежить переважно від місцевих органів представницької та виконавчої влади, громадськості міста.

В оцінках ефективності місцевої екологічної політики переважають негативні судження. При цьому частина експертів зазначає ігнорування міською владою екологічних проблем території, частина переконана, що

причиною низької ефективності роботи є відсутність належного фінансування.

Думки експертів щодо об'єктивності та повноти інформування територіальної громади м. Чернігова про екологічний стан розділилися. Респонденти-представники влади переконані у доступності об'єктивних даних для мешканців міста та відсутності перешкод у доступі до екологічних відомостей. Водночас респонденти-представники ЗМІ вказують на фактичну відсутність реальної інформації за цією тематикою.

Основними джерелами відомостей про екологічний стан міста експерти назвали місцеві засоби масової інформації та офіційні видання органів влади. Водночас переважає думка про відсутність систематичного підходу до висвітлення об'єктивної інформації екологічної тематики регіональними ЗМІ.

Серед найбільш „закритих” в місті тем екологічного характеру експерти згадували:

- земельні питання;
- інвентаризація та стан „зелених зон”;
- стан ставків-накопичувачів рідких відходів.

Всі респонденти-представники влади відзначили повну відкритість будь-яких відомостей про екологічний стан міста.

Загальна проблематика очищення р. Стрижень

Проблема забруднення р. Стрижень, на думку експертів, є актуальною для м. Чернігова з середини минулого століття. Основні причини, що призвели до теперішнього стану річки: особливе положення ріки, яка проходить центром м. Чернігів; відсутність зливної каналізації і, як наслідок, потрапляння до р. Стрижень промислових та побутових стоків; порушення в результаті забудови берегів природних джерел поповнення води.

Проблема очищення р. Стрижень актуалізувалася наприкінці 80-х років ХХ століття, коли проводились роботи з очищення дна водосховищ, побудовано водогін від Десни до верхнього водосховища з подачею води і зроблено відповідні прокачки. Надалі вирішення проблем р. Стрижень через складну економічну ситуацію призупинилося. За ініціативи міської влади, починаючи з 2004 р. роботи з очищення Стрижня поновилися. Найбільш активно вони проводилися у 2010 р.

Незважаючи на всі здійснені заходи, актуальність даної проблеми на сьогодні відзначена всіма респондентами.

На думку експертів двома основними суб'єктами, які зацікавлені у очищенні р. Стрижень є влад та громада міста. При цьому деякі експерти зазначили, що проблема Стрижня не є однаково актуальною для всіх мешканців Чернігова, а цікавить передусім тих, хто мешкає поблизу рі-

ки. Також від влади, на думку опитаних, залежить і безпосереднє вирішення питань очищення річки. Зважаючи на масштаби робіт експерти вбачають за необхідне актуалізацію питання на рівні обласної виконавчої влади.

Для вирішення питання оздоровлення р. Стрижень доцільно:

- зупинити потрапляння до річки зливних та каналізаційних стоків;
- заборонити будівництво у водоохоронній зоні;
- облаштувати берегову смугу;
- покращити екологічну культуру населення міста.

Щодо переліку суб'єктів, яких слід залучати до здійснення заходів з оздоровлення р. Стрижень, то серед розробників заходів респонденти переважно називають фахівців, зокрема, проектних установ, та держслужбовців. Реалізація заходів повинна здійснюватись муніципальною та обласною владою на основі проведення прозорих тендерів, а найбільш дієвий контроль можуть забезпечити громадські організації та державні контролюючі органи. Частина експертів вважає за доцільне залучати представників громадськості на стадії розробки заходів з метою актуалізації проблеми на загальноукраїнському рівні, забезпечення належного рівня прозорості проектних процедур та в якості експертів.

Оцінка діяльності місцевої влади щодо вирішення проблеми очищення р. Стрижень

Майже всі експерти висловили думку, що кількість чинних нормативних документів місцевої влади, які регулюють питання оздоровлення р. Стрижень, достатня для повного вирішення проблеми її очищення. Але слід відзначити, що повністю володіють інформацією щодо заходів з очищення р. Стрижень, визначених у „Стратегії розвитку м. Чернігова на 2007-2015 роки”, тільки респонденти-державні службовці. Інші експерти ознайомлені з даним нормативним документом частково.

На думку опитаних, чинна нормативна база узгоджується з попередніми нормативними документами щодо оздоровлення р. Стрижень, розробниками яких виступала міська влада.

Питання щодо оцінки якості програмних заходів з очищення р. Стрижень і достатності фінансування стало одним з найскладніших для експертів. Схвальні відповіді на ці питання дали переважно представники органів влади. Але навіть вони відзначили недостатність визначених обсягів фінансування і необхідність коригування кошторисної документації через зміну цін. Інші експерти ставили під сумнів і доцільність, і склад визначених заходів. Висловлювалися думки про необхідність зміни або розширення існуючого переліку заходів для забезпечення більш комплексного підходу до очищення р. Стрижень. Зокрема, пропонувалося включити роботи, спрямовані на зміну гідрологічних режимів, поновлення

природних джерел живлення річки. Водночас експерти скаржилися на брак інформації щодо обсягів фінансування заходів.

Щодо оцінки виконання програмних заходів, то всі експерти відзначили порушення термінів проведення робіт через брак фінансування в умовах кризи. Рівень інформування громади міста про виконання заходів експерти схильні оцінювати переважно як задовільний, але не системний. Питання про ефективність витрачання коштів знову ж таки стало найбільш важким для експертів, з одного боку, через брак інформації про обсяги витрат, з іншого, - через значне загальне зростання цін.

Визначення часових меж вирішення проблеми оздоровлення р. Стрижень, на думку всіх експертів, напряму залежить від початку сталого фінансування проектних заходів. За оціночними судженнями респондентів за умов дотримання термінів реалізації заходів очікувати вирішення проблеми Стрижня можна через 10-15 років.

Лише 1 з 6 експертів вказав на недоцільність внесення змін та уточнень у чинну програму оздоровлення р. Стрижень. В цілому ж переважає ідея про доцільність коригування існуючого нормативного документу. Однак в оцінках необхідних змін думки експертів розходяться. Якщо одні фахівці вважають за доцільне скоригувати лише фінансову складову, то інші готові внести зміни і в склад заходів, і в перелік виконавців, і в підходи до оцінки результативності

тощо. Єдине, в чому погоджуються експерти – при реалізації програм та висвітленні результатів необхідно уникати політичної складової для забезпечення об'єктивності подачі даних.

Основними джерелами фінансування переважно називалися кошти місцевого та державного бюджетів. Пролунали пропозиції залучати грантові кошти через подання проектних заявок на грантові конкурси. Залучення приватних інвесторів експерти бачать виключно через механізм меценатства.

За необхідність розробки цільової програми з очищення р. Стрижень в м. Чернігові висловилися 4 експерти з 6.

Необхідність розробки нової програми, на думку опитаних, визначається відсутністю ефективного виконання існуючих нормативних документів, необхідністю їх уточнення та доопрацювання.

До розробки такої програми доцільно залучити не тільки державних службовців, але й фахівців екологічного

спрямування, науковців, причому не тільки чернігівських, але й з м. Києва. Один з експертів запропонував варіант, що передбачає розробку двох проектів – одного громадського, а іншого – від влади, з наступною їх консолідацією по всіх показниках.

Оптимальний термін програми – 5 років.

До фінансування заходів пропонується залучити кошти міського, обласного та державного бюджетів, передбачивши внески меценатів та кошти фондів організацій екологічного спрямування. Відповідно, контроль за витрачанням коштів здійснюватимуть всі вкладники.

Особливий наголос в цільовій програмі, на думку експертів, слід зробити на:

1) відкритості процедур розробки та реалізації;

2) залученні громадськості та представників ЗМІ до контролю за виконанням заходів та публічним інформуванням про їх перебіг та результати.

Висновки

За результатами глибинних інтерв'ю 6 експертів можна зробити наступні висновки:

1. Екологічний стан м. Чернігова можна оцінити як задовільний. При цьому існує кілька «зон ризику» екологічного характеру, однією з яких є стан р. Стрижень.

2. В оцінках рівня поінформованості територіальної громади м. Чернігова про екологічний стан думки експертів розділилися: респонденти-держслужбовці вважають відкритими

та об'єктивними такі відомості, представники ЗМІ вказують на фактичну відсутність реальної інформації за цією тематикою. Крім того, відзначено високий рівень заполітизованості питання очищення р. Стрижень.

3. Вирішення проблеми оздоровлення р. Стрижень в першу чергу залежить від місцевих органів влади та громадськості. Водночас зусилля влади в цьому напрямку оцінюються переважно негативно або через ігнорування проблеми, або через

відсутність належного фінансування.

4. При аналізі виконання чинних нормативних документів місцевої влади з оздоровлення р. Стрижень всі експерти відзначили порушення термінів проведення робіт через недостатність фінансових ресурсів. Питання про ефективність витрачання коштів стало найбільш важким. З одного боку, через брак інформації про обсяги витрат, з іншого, - через значне загальне зростання цін.

5. За необхідність розробки цільової програми з очищення р. Стрижень в м. Чернігові висловилися 4 експерти з 6. Лише 1 з 6 експертів вказав на недоцільність внесення змін та уточнень у чинну програму оздоровлення р. Стрижень.

6. Для вирішення питання оздоровлення р. Стрижень експерти вважають за доцільне: зупинити потрапляння до річки зливних та каналізаційних стоків; заборонити будівництво у водоохоронній зоні; облаштувати берегову смугу; покращити екологічну культуру населення міста.

7. Щодо суб'єктів, залучених до заходів з оздоровлення р. Стрижень, то висловлювалася думка щодо необхідності залучення на стадії розробки заходів відповідних вузькоспеціалізованих фахівців, в

т.ч. з м. Києва та інших регіонів, і представників громадських організацій. На стадії реалізації підвищити ефективність робіт можна за рахунок впровадження громадського контролю, а також контролю з боку екологічних контролюючих органів.

8. У фінансуванні заходів з оздоровлення р. Стрижень доцільно застосовувати консолідований підхід – використовувати кошти бюджетів всіх рівнів: міського, обласного та державного. Використання коштів приватних інвесторів, на думку експертів, можливе лише у формі меценатства.

9. Важливим елементом підвищення ефективності розробки і реалізації заходів з оздоровлення р. Стрижень має стати прозорість процедур. Застосування цього інструменту на стадії розробки дозволить забезпечити легітимність проектних дій з боку територіальної громади, а впровадження громадського контролю за ходом виконання екологічних програм, зокрема, проведенням тендерних процедур, сприятиме їх ефективній реалізації. Як важливий наслідок також слід відзначити зняття політичної заангажованості в поданні та оцінці заходів з оздоровлення р. Стрижень

ТОП-ГАЙД

глибинного інтерв'ю щодо оцінки здійснення екологічної політики в м. Чернігові

I Загальна оцінка екологічного стану м. Чернігова

1. Як Ви в цілому оцінюєте поточний екологічний стан м. Чернігова?

Загальна оцінка _____

“Зони ризику” _____

Очікувані загрози _____

2. На Ваш погляд, які основні екологічні проблеми м. Чернігова потребують першочергового вирішення? Чому саме вони? Дайте рейтингову оцінку.

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

3. Від кого, на Вашу думку, залежить вирішення поточних екологічних проблем м. Чернігова?

4. Як Ви в цілому оцінюєте ефективність місцевої екологічної політики?

5. На Вашу думку, наскільки об'єктивно та повно територіальна громада м. Чернігова поінформована про екологічний стан міста?

Повнота інформування _____

Джерела об'єктивної інформації _____

Бар'єри _____

Найбільш „закрита” інформація _____

II Загальна проблематика очищення р. Стрижень

6. Як Ви вважаєте, чому виникла і існує проблема забруднення р. Стрижень?

7. Коли вперше в місті актуалізувалася проблема очищення р. Стрижень?

Орієнтовна дата _____

Ініціатор _____

Результати актуалізації _____

8. На Вашу думку, наскільки актуальною наразі є проблема очищення р. Стрижень для м. Чернігова? Чому?

9. Хто, на Вашу думку, найбільш зацікавлений в очищенні р. Стрижень? Які їх мотиви?

10. На сьогоднішній день від кого, на Вашу думку, залежить вирішення питання очищення р. Стрижень? Чому саме від цих суб'єктів?

11. Як Ви вважаєте, які дії необхідно виконати для вирішення питання оздоровлення р. Стрижень?

Загальне бачення _____
1) _____
2) _____
3) _____
4) _____
5) _____

12. Як Ви вважаєте, які суб'єкти повинні бути залучені до оздоровлення р. Стрижень?

На стадії розробки заходів _____
На стадії реалізації заходів _____
На стадії моніторингу і оцінки результатів _____

13. Чи відомі Вам приклади розв'язання проблем екологічного характеру в інших регіонах України?

14. Чи доцільне, На вашу думку, залучення громадськості до вирішення проблеми забруднення р. Стрижень?

Загальна оцінка _____
Форми залученні _____

III Оцінка діяльності місцевої влади щодо вирішення проблеми очищення р. Стрижень

15. Як Ви вважаєте, кількість чинних нормативних документів місцевої влади, що регулюють питання оздоровлення р. Стрижень, достатня для повного вирішення цієї проблеми?

16. Наразі в м. Чернігові основним програмним документом, що визначає заходи з очищення р. Стрижень є „Стратегія розвитку м. Чернігова на 2007-2015 роки”. Що Вам відомо про цей документ?

- 1) Чи знайомі Ви зі змістом заходів п. IV.1.1 Стратегії? _____
- 2) Наскільки чинна Стратегія узгоджується із попередніми нормативними документами щодо оздоровлення р. Стрижень?
– Екологічний паспорт р. Стрижень _____
– Чернігівська міська програма охорони, раціонального використання і збереження міського навколишнього середовища на період 2006-2010 роки _____
– Техніко-економічне обґрунтування проекту «Поліпшення екологічного стану річки Стрижень в місті Чернігові» _____
- 3) Хто залучався до розробки відповідних пунктів Стратегії? _____
- 4) Чи відомо Вам про проблеми, що виникали при розробці та затвердженні розділів Стратегії в частині очищення р. Стрижень? _____

17. Як Ви оцінюєте якість розроблених програмних заходів з очищення р. Стрижень?

- 1) Наскільки завдання Стратегії відповідають її меті? На Вашу думку, чи дозволяють ці заходи досягти мети? _____
- 2) Чи достатньо затверджених обсягів і джерел фінансування для виконання програмних заходів? _____
- 3) Наскільки обґрунтовані кошториси витрат? _____

18. Як Ви оцінюєте виконання програмних заходів з очищення р. Стрижень?

Дотримання термінів та черговості робіт _____
Загальна координація роботи міською владою _____
Прозорість процедур державних закупівель _____

Ефективність витрачання коштів _____
Об'єктивне інформування громади про виконання заходів _____
Чи відомо Вам про проблеми, що виникають під час виконання заходів? _____

19. На Вашу думку, коли можна очікувати повного вирішення проблем р. Стрижень за умов збереженні чинних підходів до їх вирішення?

20. На Вашу думку, що і чому потребує змін у чинній програмі оздоровлення р. Стрижень?

Загальна концепція _____

Мета _____

Заходи _____

Склад виконавців _____

Обсяг та джерела фінансування _____

Залучення приватних інвесторів _____

Кількісні показники результативності _____

Моніторинг, оцінка та контроль реалізації програмних положень _____

Загальне адміністрування програми _____

Інформаційний супровід та публічна звітність _____

21. На Вашу думку, чи потребує наразі уточнення програма оздоровлення р. Стрижень?

22. Чи вважаєте Ви за необхідне розробку цільової програми з очищення р. Стрижень в м. Чернігові?

Загальна оцінка потреби в цільовій програмі _____

Мета і завдання _____

Структура _____

Термін дії _____

Підходи до розробки та розробники _____

Виконавці _____

Джерела фінансування _____

Форми контролю за виконанням _____

Інформаційний супровід та публічна звітність _____

**Список респондентів глибинних інтерв'ю
в рамках проекту «Екологічна політика м. Чернігова:
вирішення проблеми забруднення р. Стрижень»**

<i>П.І.Б.</i>	<i>Посада</i>	<i>Місце роботи</i>	<i>Дата проведення інтерв'ю</i>
Булах Олександр Григорович	Заступник начальника управління житлово-комунального господарства	Чернігівська міська рада	13 травня 2011 року
Бурковський Леонід Григорович	Начальник Державної екологічної інспекції в Чернігівській області, Головний Державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області	Державна екологічна інспекція в Чернігівській області	20 травня 2011 року
Грищенко Ігор Михайлович	Кореспондент	Газета “Семь дней”	20 травня 2011 року
Карпенко Юрій Олександрович	Керівник міської громадської організації «Всеукраїнська екологічна ліга», голова громадської ради при Державному управлінні охорони навколишнього природного середовища в Чернігівській області	Міська громадська організація «Всеукраїнська екологічна ліга»	30 квітня 2011 року
Літвінов Микола Іванович	Екс-заступник голови Чернігівської міської ради	пенсіонер	15 квітня 2011 року
Савенок Владислав Васильович	Експерт з екологічних питань	Член Національної спілки журналістів України	15 травня 2011 року

ЕКСПЕРТНЕ ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ М. ЧЕРНІГОВА

30 червня об 11.00 в експертному клубу “Чиста політика” відбулось експертне обговорення результатів громадської експертизи та експертного опитування стосовно діяльності органів місцевої влади з оздоровлення р. Стрижень.

Представниками Поліського фонду міжнародних та регіональних досліджень було представлено результати аналітичної роботи «Аналіз екологічної політики м. Чернігова щодо вирішення проблеми р. Стрижень» та «Звіт за результатами проведення глибинних інтерв'ю щодо оцінки здійснення екологічної політики в м. Чернігові», які підготовлено в рамках реалізації проекту „Екологічна політика м. Чернігова: вирішення проблеми забруднення р. Стрижень” в рамках проекту «Розвиток громадянського суспільства», що впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні та фінансується Міністерством закордонних справ Данії.

За словами віце-президента Поліського фонду Юрія Вдовенка, аналіз екологічної політики Чернігівської міської ради щодо поліпшення стану

р. Стрижень засвідчує наявність правової, організаційної, фінансової та інформаційної складових загального механізму вирішення проблеми. Водночас організаційний механізм характеризується відсутністю таких складових як моніторинг, оцінка,

контроль та звітування, а інформаційна складова не має системного характеру. Загалом за період 2006-2010 роки аналіз політики міської влади в екологічній сфері щодо поліпшення стану р. Стрижень засвідчує нерівномірність здійснюваних заходів (пік активності припадає на 2010 рік), порушення визначених термінів виконання робіт, незабезпечення запланованих

обсягів фінансування та недостатнє інформування громади про здійснювану діяльність.

Аналіз глибинних інтерв'ю експертів, представлений начальником аналітичного департаменту Поліського фонду Євгенієм Романенком, показав, що проблема очищення р. Стрижень є одною з пріоритетних для Чернігова. Для її вирішення експерти вважають за доцільне: зупинити потрапляння до річки зливних та каналізаційних стоків; заборонити будівництво у водоохоронній зоні; облаштувати берегову смугу; покращити екологічну культуру населення міста. При цьому у фінансуванні заходів з оздоровлення р. Стрижень доцільно застосовувати консолідований підхід – використовувати кошти бюджетів всіх рівнів: міського, обласного та державного. Використання коштів приватних інвесторів, на думку

проектних дій з боку територіальної громади, а впровадження громадського контролю за ходом виконання екологічних програм, зокрема, проведенням тендерних процедур, сприятиме їх ефективній реалізації.

Під час обговорення результатів досліджень представники органів влади та екологічної інспекції, журналісти і фахівці оцінили як достатній перелік запланованих робіт з оздоровлення р. Стрижень, який визначено у Техніко-економічному обґрунтуванні проекту «Поліпшення екологічного стану річки Стрижень в місті Чернігові». Однією з головних перешкод в його реалізації названо відсутність належного фінансування. Також на думку експертів поліпшення стану р. Стрижень неможливе без підвищення рівня екологічної культури мешканців міста та запровадження жорсткого екологічного контролю.

експертів, можливе лише у формі меценатства. Важливим елементом підвищення ефективності розробки і реалізації заходів з оздоровлення р. Стрижень має стати прозорість процедур. Застосування цього інструменту на стадії розробки дозволить забезпечити легітимність

ПРОГРАМА ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ М. ЧЕРНІГОВА НА 2011-2015 РОКИ (ВИТЯГ)

Річка Стрижень проходить з півночі на південь центральною частиною міста через яружно-балкову систему. До основних джерел забруднення р. Стрижень у м. Чернігові відносяться:

- площинний злив, без попереднього очищення, з забрудненої території водозабору;
- дренавання р. Стрижень забрудненого четвертинного водоносного горизонту;
- скид води з території підприємств без очистки;
- викидання різноманітного сміття в яри і р. Стрижень;
- миття машин в водоохоронній зоні;
- втрати в мережі господарсько-побутової каналізації.

Техногенне навантаження на р. Стрижень постійно збільшується. На цей час стан річки різко погіршився.

На замовлення відділу екології та економіки природокористування у 2006 році Дочірнім підприємством «Водземпроект» ВАТ «Чернігівський проектно-вишукувальний інститут «Чернігівводпроект» розроблено проект (техніко-економічне обґрунтування) «Поліпшення екологічного стану р. Стрижень в м. Чернігові». Проект затверджено розпорядженням Чернігівської обласної державної адміністрації від 5 грудня 2007 року №449. В загальному плані техніко-економічного обґрунтування (далі - ТЕО) «Поліпшення екологічного стану р. Стрижень в м. Чернігів» потребують

вирішення такі технічні питання:

- розвиток мережі зливової каналізації;
- будівництво очисних споруд зливової каналізації;
- упорядкування русла р. Стрижень;
- встановлення прибережних захисних смуг вздовж річки та водосховищ;
- реконструкція водоскидів на водосховищах;
- поновлення роботи насосної станції та водоподаючого трубопроводу подачі води із р. Десна в р. Стрижень.

Колективу громадської організації

*„Поліський фонд людських
та речових досліджень“*

**Дорогі друзі!
Шановні однодумці!**

Від імені виконавчого комітету Чернігівської міської ради висловлюю щиро вдячність усьому колективу вашої організації, яка об'єднує справжніх патріотів Чернігова, дійсно небайдужих людей, готових докладати усі зусилля задля процвітання рідного міста.

Яскравим прикладом цього є наша спільна участь у заходах щодо благоустрою річки Стрижень у рамках Дня довкілля навесні 2010 року.

Тільки всі разом ми зможемо побудувати світле, чисте та затишне місто, у якому буде зручно всім.

Щиро бажаю вам невичерпної енергії, впевненості у своїх силах, оптимізму та наснаги у здійсненні ваших планів.

З повагою,

**Заступник
міського голови**

Оксана ТУНІК-ФРИЗ

**м. Чернігів
2010 рік**

ПОЛІСЬКА АНАЛІТИКА

Щоквартальний інформаційно-аналітичний журнал

3/2011

Засновник - Чернігівська міська молодіжна громадська організація

«Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень»

Свідоцтво АОО №101077 від 12.10.2004 р.

Журнал зареєстрований Головним управлінням юстиції у Чернігівській області

Свідоцтво ЧГ № 431-80Р від 09.02.2009 р.

«Поліський фонд міжнародних та регіональних досліджень» був створений та зареєстрований в 2004 році як неурядовий аналітичний центр. Засновниками фонду стали науковці, державні службовці та викладачі вищих навчальних закладів м. Чернігова.

Метою створення та діяльності Фонду є сприяння становленню громадянського суспільства шляхом інтелектуальної та інформаційної підтримки процесів демократичних перетворень та економічних реформ в Україні, її інтеграції до загальноєвропейських структур, практичного здійснення міжнародних, загальнодержавних, регіональних та місцевих програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища і задоволення та захист своїх законних соціально-економічних та творчих інтересів.

Основними завданнями Фонду є:

- Проведення незалежних досліджень широкого спектру соціально-політичних проблем, прогнозування тенденцій розвитку політичної й економічної систем суспільства та впровадження результатів досліджень у практику;

- Проведення соціально-політичних заходів, спрямованих на розвиток громадської активності різних верств населення;

- Організація ефективної і демократичної взаємодії між засобами масової інформації, громадською думкою та органами державної влади;

- Налагодження співробітництва з аналітичними центрами, громадськими організаціями в Центральній та Східній Європі, інших країнах світового товариства для спільної реалізації проектів;

- Сприяння створенню структур аналітичного спрямування, підготовці спеціалістів, які володіють інструментарієм аналізу та прогнозування, стратегічного планування та моніторингу політичного та соціально-економічного розвитку держави та регіону;

- Сприяння покращенню нормативно-правового поля, що регулює розвиток міжнародного та транскордонного співробітництва;

- Сприяння пошуку потенційних інвесторів для суб'єктів господарської діяльності, створення відповідних баз даних, здійснення інформаційного забезпечення учасників інвестиційного процесу;

- Організація теоретичних та науково-практичних конференцій, семінарів, презентацій, дискусійних клубів за інтересами;

- Сприяння видавничій діяльності в сфері проведення незалежних досліджень;

- Проведення прикладних соціологічних досліджень;

- Сприяння здійсненню консультаційної, учбової та тренінгової діяльності.

Видавець - ФОП "Стельмах О.А.",

Свідоцтво: серія ВОО № 843465 від 14.12.2005 р.

Підписано до друку 26.08.2011 р. Віддруковано: редакційно-видавничим відділом

Чернігівського державного центру науково-технічної і економічної інформації,

14000, м. Чернігів, вул. П'ятницька, 39

Відповідальність за достовірність наведених даних покладається на авторів.

Редакція не несе відповідальності за достовірність інформації.

Передрук матеріалів тільки за погодженням з редакцією.

Матеріали друкуються українською та російською мовами.

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.

